

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ В ПЕДІАТРИЧНІЙ ПРАКТИЦІ»**

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Шифр та назва спеціальності	227 «Терапія та реабілітація»
Спеціалізація	227.01 Фізична терапія
Назва освітньо-професійної програми	«Терапія та реабілітація»
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Кафедра	Кафедра реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Обов'язкова
Форма навчання	Очна (денна)

Викладач

Прізвище, ім'я, по батькові	ВОЛГІНА Людмила Миколаївна
Посада	Доцент кафедри реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат медичних наук, доцент
Електронна адреса	21lusia.volgina@gmail.com
Телефон	+380 (97)-209-83-85
Посилання на профіль викладача	ORCID iD 0000-0002-4491-4723
Консультації	Понеділок, середа, п'ятниця 09:00-14:00

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни	Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування та вдосконалення знань і практичних навичок з фізичної терапії у педіатричній практиці, з урахуванням сучасних стандартів та протоколів надання допомоги дітям різного віку.
Мета дисципліни	Вивчення та загальне клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації у гострий, післягострий та довготривалий періоди реабілітації у дітей з хворобами та травмами, які потребують поступової адаптації до фізичних і психічних навантажень та забезпечують досягнення високого реабілітаційного потенціалу.
Завдання дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечити підготовку фізичних терапевтів, здатних ефективно розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми інноваційного характеру у сфері фізичної терапії при ураженнях і захворюваннях у дітей. 2. Сформувати наукову компетентність майбутніх фахівців, залучати їх до розробки авторських і дослідницьких програм з фізичної терапії на засадах доказової медицини. 3. Розвивати наукове мислення та удосконалювати професійну компетентність у галузі фізичної терапії. 4. Навчити створювати індивідуальні плани фізичної терапії на основі авторських і наукових джерел доказової медицини.
Пререквізити	Навчальна дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як: «Фізіологія дитини та підлітка» (нормальна, вікова, патологічна), «Біомеханіка» (фізіологія, фізика, геометрія) рухової активності дитини, «Основи медичних знань», «Теорія та методика фізичного виховання», «Біохімія», «Патологічна анатомія», «Патологічна фізіологія». «Педіатрія»
Постреквізити	Навчальна дисципліна є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: фізична та реабілітаційна медицина в педіатричній практиці.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати автономно та у мультидисциплінарному контексті складні спеціалізовані задачі та проблеми, пов'язані з порушенням рухових та поєднаних з ними функцій, які забезпечують активність та участь особи; провадити практичну, адміністративну, наукову, інноваційну та освітню діяльність у фізичній терапії.</p> <p>Фахові (спеціальні) компетентності:</p> <p>СК 02. Здатність розуміти клінічний діагноз пацієнта/ клієнта, перебіг захворювання і тактику лікування.</p> <p>СК 03. Здатність безпечно та ефективно обстежувати та оцінювати осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп з обмеженнями повсякденного функціонування, із складною прогресуючою та мультисистемною патологією, визначати фізичний розвиток та фізичний стан для прийняття науково-обґрунтованих клінічних рішень.</p> <p>СК 04. Здатність враховувати потреби пацієнта/клієнта, прогнозувати результати фізичної терапії, встановлювати пацієнтоорієнтовані довгострокові та короткострокові цілі, формулювати завдання, розробляти, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії.</p> <p>СК 06. Здатність провадити професійну діяльність в реабілітаційних закладах, відділеннях, підрозділах, а також у територіальних громадах, у складі мультидисциплінарної реабілітаційної команди або самостійно, співпрацюючи з іншими працівниками охорони здоров'я та зацікавленими особами.</p> <p>СК 12. Здатність надавати першу до медичну допомогу за умов надзвичайних ситуацій та військових дій, розуміти основи тактичної медицини.</p> <p>СК 13. Здатність обстежувати, складати, пояснювати та реалізовувати програму фізичної терапії осіб з мультисистемними</p>

	ускладненнями у разі уражень опорно-рухового апарату та нервової системи. СК 14. Здатність обстежувати, складати, пояснювати та реалізовувати програму фізичної терапії у разі наявності різноманітних захворювань дітей.
Результати навчання (РН)	Відповідно до освітньої програми 227 «Терапія та реабілітація» вивчення навчальної дисципліни «Фізична терапія в педіатричній практиці» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (РН): ПРН 01 Застосовувати біопсихосоціальну модель обмежень життєдіяльності у професійній діяльності, аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта. ПРН 03 Уміти вибирати і аналізувати інформацію про стан пацієнта. ПРН 06 Визначати рівень психомоторного та фізичного розвитку людини, її фізичний стан, виконувати об'єктивне обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп, зокрема при складній, прогресуючій і мультисистемній патології, використовуючи відповідний валідний інформативний інструментарій. ПРН 09 Прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних вікових та нозологічних груп, при складній прогресуючій та мультисистемній патології. ПРН 11 Створювати програму фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різного віку, зокрема зі складними патологічними процесами та порушеннями окремо, або як частину індивідуального реабілітаційного плану. ПРН 22 Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах.
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: кредитів ЄКТС 6 (180 годин). Для очної (денної) форми навчання: аудиторних 72 години, самостійна робота 108 годин
Форма підсумкового контролю	Іспит
Терміни викладання дисципліни	Дисципліна викладається у IV семестрі

Програма дисципліни

Назви тем

Код теми	Назва модулю, теми	Перелік основних питань теми
1	2	3
Модуль 1. «Фізична терапія в системі реабілітації дітей»		

1. 1.	Поняття про фізичну терапію, її призначення і особливості в галузі “Охорона здоров’я”	1.1.1. Призначення фізичної терапії в реабілітації 1.1.2. Основні напрямки фізичної терапії 1.1.3. Доказовість
1. 2.	Засоби та методи фізичної терапії у реабілітаційному процесі. Методи оцінювання згідно з МКФ	1.2.1. Кінезіотерапія та терапевтичні вправи. 1.2.2. Техніки нейрофасілітації. 1.2.3. Пропріоцептивна нейром’язова фасілітація. 1.2.4. Комп’ютерні ігри з використання систем віртуальної реальності. 1.2.5 Практичні аспекти рівня порушень, визначення інвалідності 1.2.6 Оцінювання якості та результатів фізичної терапії
Модуль 2. «Фізична терапія при ураженнях опорно-рухового апарату у дітей»		
2. 1.	Анатомо-функціональні особливості м’язово-скелетної системи у дітей різного віку	2.1.1. Анатомічні і функціональні особливості ОРА в залежності від віку дитини . 2.1.2. Клінічна та функціональна оцінка руху дитини. Анамнез, симптоми, фізичне обстеження. 2.1.3. Методи функціональної оцінки м’язово-скелетної системи дитини: застосування МКФ, клінічних тестів, шкал, опитувальників.
2. 2.	Фізична терапія у дітей при ураженнях ОРА	2.2.1. Фізична терапія при переломах верхніх і нижніх кінцівок. 2.2.2. Фізична терапія при вроджених та набутих розладів хребта (сколіози, кіфози). Загальні принципи. 2.2.3. Фізична терапія при вроджених вадах ОРА дитини-кривошия, вивих кульшових суглобів та інше. 2.2.4. Фізична терапія при травмах хребта, кісток тазу.
Модуль 3. «Фізична терапія при неврологічних розладах у дітей»		
3. 1.	Мета, завдання фізичної терапії для дітей з неврологічними розладами .	3.1.1. Нормальних та патологічний розвиток дитини першого року життя. 3.1.2. План, завдання обстеження, особливості фізичної терапії залежно від віку дитини.

		3.1.3. Обстеження сили м'язів, амплітуди рухів, координації, рефлексів, чутливості. Обстеження моторних функцій.
3. 2.	Складання програма фізичної терапії залежно від форм хвороби, функціональних порушень, віку дитини, ускладнень та супутніх захворювань.	3.2.1. Фізична терапія дітей з ДЦП. 3.2.2. Фізична терапія при травматичних ураженнях центральної нервової системи. 3.2.3. Фізична терапія при енурезі, нейрогенній дисфункції сечового міхура. 3.2.4. Фізична терапія при аутизмі .
Модуль 4. «Фізична терапія при кардіопульмональних захворюваннях у дітей»		
4. 1.	Мета, завдання фізичної терапії з кардіопульмональної патологією	4.1.1. Особливості будови та функціонування серцево-судинної системи і дихальної системи у дітей. 4.1.2. Методика обстеження органів дихання у дітей. 4.1.3. Методика обстеження серцево-судинної системи у дітей.
4. 2.	Складання програм фізичної терапії для дітей з кардіопульмональною патологією	4.2.1. Фізична терапія для дітей з кардіопульмональною патологією в залежності від періоду реабілітації - гострого, підгострого та довготривалого. 4.2.2. Особливості методик фізичної терапії при гострій та хронічній пневмонії, бронхіті, бронхіальній астмі та інших респіраторних захворювань. 4.2.3. Особливості методик фізичної терапії при ревматизмі, вадах серця в залежності від ступеня порушень.
Модуль 5. «Фізична терапія при захворюваннях травної системи та розладах обміну речовин у дітей»		
5. 1.	Мета, завдання фізичної терапії при захворюваннях травної системи та розладах обміну речовин у дітей на різних етапах реабілітації.	5.1.1. Етіологія, симптоматика, особливості проявів при гастриті, коліті, виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки. 5.1.2. Порушення обміну речовин у дітей - рахіт, гіпотрофія, ожиріння, цукровий діабет. Поняття та причини.

5. 2.	Складання програм фізичної терапії при захворюваннях травної системи та розладах обміну речовин у дітей на різних етапах реабілітації.	5.2.1. Методики фізичної терапії при захворюваннях травної системи та розладах обміну речовин у дітей на різних етапах реабілітації. 5.2.2. Особливості фізичної терапії при захворюваннях травної системи та розладах обміну речовин у дітей в залежності від етапу реабілітації.
Модуль 6 «Фізична терапія в неонатології та ранньому дитячому віці»		
6. 1.	Фізична терапія новонароджених та дітей раннього віку з перинатальною патологією	6.1.1. Особливості фізичного та нейромоторного розвитку дітей раннього віку 6.1.2. Порушення розвитку при передчасному народженні, гіпоксично-ішемічних ураженнях та вроджених станах 6.1.3. Роль раннього втручання у попередженні вторинних ускладнень і формуванні рухових навичок
6. 2.	Методи фізичної терапії та сімейно-орієнтований підхід у ранньому віці	6.2.1. Позиціонування, сенсомоторна стимуляція та рухові інтервенції у немовлят 6.2.2. Навчання батьків елементам фізичної терапії та догляду за дитиною 6.2.3. Оцінка ефективності втручань і довготривалий моніторинг розвитку дитини

Самостійна робота здобувача освіти

Самостійна робота передбачає виконання індивідуальних проєктів з дотриманням норм академічної доброчесності:

1. Формування бібліографічного списку використаних джерел за ДСТУ за наданою темою (модуль 1);
2. Підготовка анотації дослідження з вказуванням всіх категорій та методів за запропонованою темою (модуль).

Код теми	Зміст самостійної роботи	Обсяг СР (годин)
		денна форма
Тема 1.	Поняття про фізичну терапію, її призначення і особливості в галузі “Охорона здоров’я”.	9
Тема 2.	Засоби та методи фізичної терапії у реабілітаційному процесі. Методи оцінювання згідно з МКФ.	9

Тема 3.	Анатомо-функціональні особливості м'язово скелетної системи у дітей різного віку.	9
Тема 4.	Фізична терапія у дітей при ураженнях ОРА.	9
Тема 5.	Мета завдання фізичної терапії для дітей з неврологічними розладами.	9
Тема 6.	Складання програма фізичної терапії залежно від форм хвороби, функціональних порушень, віку дитини, ускладнень та супутніх захворювань.	9
Тема 7	Мета завдання фізичної терапії з кардіопульмональної патологією.	9
Тема 8	Складання програм фізичної терапії для дітей з кардіопульмональною патологією.	9
Тема 9	Мета, завдання фізичної терапії при захворюваннях травної системи та розладах обміну речовин у дітей на різних етапах реабілітації.	9
Тема 10	Складання програм фізичної терапії при захворюваннях травної системи та розладах обміну речовин у дітей на різних етапах реабілітації.	9
Тема 11	Фізична терапія новонароджених та дітей раннього віку з перинатальною патологією	9
Тема 12	Методи фізичної терапії та сімейно-орієнтований підхід у ранньому віці	9

Перелік питань для підсумкового контролю

Модуль 1

1. Поняття про фізичну терапію, її призначення і особливості в галузі "Охорона здоров'я"
2. Призначення фізичної терапії в реабілітації дітей
3. Основні напрямки фізичної терапії
4. Доказовість фізичної терапії
5. Втручання з фізичними агентами та терапевтичними вправами .
6. Кінезіотерапія та терапевтичні вправи.
7. Техніки нейрофасілітації.
8. Пропріоцептивна нейром'язова фасілітація.
9. Комп'ютерні ігри з використанням систем віртуальної реальності.
10. Методи оцінювання згідно з МКФ
11. Практичні аспекти рівня порушень у дітей

12. Визначення інвалідності у дітей
13. Оцінювання якості та результатів фізичної терапії у дітей

Модуль 2.

1. Анатомія м'язово-скелетної системи дітей.
2. Особливості функціонування м'язово-скелетної системи у дітей різного віку
3. Клінічна та функціональна оцінка руху. Анамнез, симптоми, фізичне обстеження (м'язове тестування, дослідження обсягу рухів у суглобах) в залежності від віку дитини
4. Методи функціональної оцінки м'язово-скелетної системи: застосування МКФ, клінічних тестів, шкал, опитувальників (візуальна аналогова шкала (VAS), шкала болю Лікєрта, Освестрі, WOMAC, NAQ, BASFI, BASMI, SF-36, FIM)
5. Фізична терапія при переломах верхніх кінцівок у дітей
6. Фізична терапія при переломах нижніх кінцівок у дітей
7. Фізична терапія при вроджених та набутих розладах хребта у дітей (сколіози, кіфози)
8. Фізична терапія при травматичній або вродженій кривошії у дітей першого року життя
9. Фізична терапія при вродженому вивиху кульшових суглобів у дітей першого року життя
10. Фізична терапія при травмах хребта у дітей
11. Фізична терапія при кісток тазу у дітей

Модуль 3.

1. Мета та завдання фізичної терапії дітей з неврологічними розладами
2. Нормальний моторний розвиток дитини першого року життя
3. Патологічні зміни моторного розвитку дитини першого року життя
4. План та завдання обстеження нервової системи дитини залежно від віку
5. Обстеження сили м'язів та амплітуди рухів дитини
6. Обстеження координації, рефлексів, чутливості дитини
7. Обстеження моторних функцій дитини
8. Складання програм фізичної терапії дітей з ДЦП
9. Складання програм фізичної терапії при травматичних ураженнях центральної нервової системи дітей
10. Складання програм фізичної терапії при енурезі, нейрогенній дисфункції сечового міхура у дітей
11. Фізична терапія при аутизмі

Модуль 4.

1. Мета та завдання фізичної терапії у дітей з кардіопульмональною патологією
2. Особливості будови серцево-судинної та дихальної систем у дітей
3. Особливості функціонування серцево-судинної та дихальної систем у дітей
4. Методика обстеження органів дихання у дітей
5. Методика обстеження серцево-судинної системи у дітей
6. Принцип складання програм фізичної терапії для дітей з кардіопульмональною патологією

7. Фізична терапія для дітей з кардіопульмональною патологією в залежності від періоду реабілітації - гострого, підгострого, довготривалого
8. Особливості методик фізичної терапії при респіраторних захворюваннях
9. Особливості методик фізичної терапії при ревматизмі у дітей в залежності від ступення порушень
10. Особливості методик фізичної терапії при вадах серця в залежності від ступеню порушень

Модуль 5.

1. Мета та завдання фізичної терапії у дітей при захворюваннях травної системи на різних етапах реабілітації
2. Мета та завдання фізичної терапії у дітей при розладах обміну речовин на різних етапах реабілітації
3. Етіологія, ступінь, симптоматика, особливості проявів при о., хр. гастриті, коліті, хворобі шлунка і дванадцятипалої кишки
4. Методика фізичної терапії при захворюваннях травної системи дітей на різних етапах реабілітації
5. Порушення обміну речовин у дітей. Етіологія, клініка, рахіту і гіпотрофії
6. Порушення обміну речовин у дітей. Ожиріння, цукровий діабет - етіологія та клініка
7. Методичні особливості фізичної терапії при гіпотрофії у дітей в залежності від етапу реабілітації
8. Методичні особливості фізичної терапії при м'язовій кривошій у дітей в залежності від етапу реабілітації
9. Методичні особливості фізичної терапії при ожирінні у дітей в залежності від етапу реабілітації
10. Методичні особливості фізичної терапії при цукровому діабеті у дітей в залежності від етапу реабілітації

Модуль 6.

1. Які основні етапи фізичного та нейромоторного розвитку дитини першого року життя?
2. Назвіть найпоширеніші порушення розвитку, пов'язані з передчасним народженням та перинатальними ураженнями ЦНС.
3. У чому полягає стратегічна роль раннього втручання фізичного терапевта для дитини з ризиками розвитку?
4. Які основні принципи та цілі позиціонування немовляти з неврологічною патологією?
5. Наведіть приклади сенсомоторних стимулюючих вправ або прийомів для дитини раннього віку.
6. Чому сімейно-орієнтований підхід є ключовим у ранній терапії? Які його переваги?
7. Які ключові елементи фізичної терапії та догляду слід навчити батьків дитини з особливими потребами?
8. За допомогою яких стандартизованих інструментів (шкал, тестів) можна оцінювати ефективність ранніх терапевтичних втручань?
9. Як організувати системний довготривалий моніторинг розвитку дитини після курсу раннього втручання?
10. Які основні відмінності в підходах фізичної терапії для новонароджених, немовлят та дітей раннього віку (1-3 роки)?

Організація навчання

Навчальні технології та форми і засоби навчання

На лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага здобувачів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються здобувачі до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо.

На практичних заняттях запроваджуються різні навчальні технології: розгорнута бесіда, обговорення проблем,

дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Самостійну роботу здобувача викладач планує разом зі здобувачем, але виконує її здобувачем за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування; опорних сигналів; опорних конспектів);
- практичні методи (вправи; практичні завдання; спостереження).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

Список рекомендованих джерел

Рекомендований бібліографічний список

Нормативно-правові акти:

1. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від «21» грудня 2017 р. № 1648). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf> (дата звернення 05.07.2023).

Основна література

1. Альянс Європейських органів Фізичної та Реабілітаційної Медицини. Біла Книга з Фізичної та Реабілітаційної Медицини (ФРМ) в Європі Український журнал фізичної та реабілітаційної медицини. 2018; 2(2) дод. С.5-206
2. Фізична медицина і реабілітація за Бреддомом 6-е видання в 2-х томах. 2024. – 1360с.

3. Braddom R. L. Physical Medicine and Rehabilitation – England: Elsevier Science, 2021. – 1536 с.
4. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник (Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчук, Д.В.Вакуленко та ін.); за заг. ред Л.О.Вакуленко, В. В. Клапчука. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 372 с.
5. Понятійний апарат фізичної та реабілітаційної медицини Долинна О.В., Голик В.А., Гдиря О.В., Горобець К.Л., Колісник С.П., Куртяк Т.В., Лісков Я.П., Назар О.В., Негрич Н.Г., Соловійова В.С., Ткаліна А.В., Тригуб Р.І., Владимиров О.А. (PRM Ukraine-Baltic-NSPA Rehab team) / Український журнал фізичної та реабілітаційної медицини. 2019; 1-2(4) дод. С.5-25
6. Діагностичні шкали і тести в неврології, нейрохірургії і нейрореабілітації О.Л. Сіделковський , О.А. Овсянніков , В.В. Марусіченко , М.М. Савчук. Publish Pro. К. 2022 – 296с.
7. Лікувально-реабілітаційний масаж у педіатрії Л.О.Вакуленко, Д.В.Вакуленко, Укрмедкнига. 2023 – 340с.
8. Масаж дорослих і дітей: навчальний посібник П.Б. Єфіменко, О.П. Канищева, О.В. Сверчкова. Медицина. 2023 – 216с.

Додаткова література

- 12.3.1. Development and modernization of medical science and practice: experience of Poland and prospects of Ukraine. Lublin: Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2021 – 244 p.
- 12.3.2. De Lisa's. Physical Medicine and Rehabilitation / De Lisa's. Lippincott Williams & Wilkins; Fifth, North Am, 2020. – 2432 с.
- 12.3.3. European Physical and Rehabilitation Medicine Bodies Alliance. White Book on Physical and Rehabilitation Medicine in Europe. Eur. J. Phys Rehabil. Med. 2018. Vol.54(2). P.125-321.
- 12.3.4. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник/(Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчук, Д.В.Вакуленко та ін.); за заг. ред Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчука. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 372 с.
- 12.3.5. Реабілітаційний масаж: підручник/Л.О.Вакуленко, Д.В.Вакуленко, О.В.Кутакова, Г.В.Прилуцька. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 524 с.
- 12.3.6. Уилмор Дж.Х., Костилл Д.Л. Физиология спорта и двигательной активности: Пер. с англ. К.: Олимп. лит., 1997. 459 с.
- 12.3.7. Спортивная медицина / Под ред. Р. Джексона: Пер. с англ. К.: Олимпийская литература, 2003. 384 с.
- 12.3.8. Research Methods in Physical Activity 7th Edition by Jerry R Thomas Human Kinetics; 7 edition (July 17, 2020) 496 с.
- 12.3.9. Orthopedic Taping, Wrapping, Bracing, and Padding 3rd Edition by Joel W. Beam EdD LAT ATC F.A. Davis Company; 3 edition (January 25 2022). 512с.
- 12.3.10. Netter's Sports Medicine (Netter Clinical Science) 2nd Edition by Christopher Madden Elsevier; 2 edition (May 12, 2021). 816 с.
- 12.3.11. Musculoskeletal Ultrasound Cross-Sectional Anatomy Hardcover - October 19, 2017 by John C. Cianca MD , Shounuck I. Patel DO. 352 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. ЗУ «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>

Загальна схема оцінювання

Оцінювання результатів навчання здобувачів в НУОЗ України імені П. Л. Шупика проводиться з використанням рейтингової системи (далі ЄКТС), в основу якої покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність здобувачів у процесі навчання.

Методи оцінювання на поточному/періодичному контролі: усне опитування, модульні контрольні письмові роботи, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінювання розв'язання розрахункових задач, захист результатів практичних, лабораторних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування (бланкове або комп'ютерне), оцінювання есе, оцінювання виконання практичних навичок, захист історії хвороби.

Методи оцінювання на підсумковому контролі: іспит

Приклад шкали оцінювання

Поточний контроль												Підсум- ковий контроль	Сума
120												80	200
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3					
T1	T2	T3	МКР№1	T5	T6	T7	МКР№2	T9	T10	T11	T12		
15	15	15	15	15	15	15	15	-	-	-	-	-	

Розмір шкали ЄКТС із навчальної дисципліни для спеціальностей галузі знань 22 Охорона здоров'я дорівнює 200 балам (на підставі листа МОЗ № 0804-47/10395 від 15.04.2014), а мінімальна позитивна оцінка починається зі 111 балів; для спеціальностей інших галузей знань – дорівнює 100 балам, а мінімальна позитивна оцінка починається з 61 балу.

Для занесення балів оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти у відомість обліку успішності та індивідуальний план здобувача вищої освіти використовується таблиця співвідношення між здобутими результатами успішності здобувача та ЄКТС оцінками

Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	Сума балів	
		ECTS	Галузь знань

	Іспит	22 Охорона здоров'я	
		100 балів	200 балів
A (відмінно)	відмінно	90 - 100	170 – 200
B (дуже добре)	добре	82 - 89	155 – 169
C (добре)		75 - 81	140 – 154
D (задовільно)	задовільно	68 - 74	125 – 139
E (достатньо)		61 - 67	111 – 124
FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	незадовільно	35 - 60	60 – 110
F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		0 - 34	0 – 59

Політика опанування дисципліни

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- 1) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
  - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
  - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи та тестові завдання;
  - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
  - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій інших видів робіт згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
  - складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;
- 2) дотримуватись академічної доброчесності:
  - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
  - посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
  - дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
  - надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Університету.

